

Hazine Müsteşarlığından:

27.03.2009

**Teknik Karşılıklarla İlgili Mevzuatın Uygulanmasına
İlişkin Sektör Duyurusu
(2009/9)**

1- Kazanılmamış Primler Karşılığı

a- Kazanılmamış primler karşılığı esas itibarıyla yürürlükte bulunan her bir sigorta sözleşmesine ilişkin olarak brüt primin gün esasında göre takip eden hesap dönem veya dönemlerine sarkan kısmından oluştuğundan, poliçe teminatının başlangıç anına göre teminatın ertesi dönem veya dönemlere sarkan kısmının tespitinde sorunlar yaşanmaktadır.

Bu itibarla, poliçelerde başlangıç saatine ilişkin bir hüküm bulunsa dahi, poliçelerin genel uygulamada yer aldığı gibi öğleyin saat 12.00'de başlayıp yine öğleyin saat 12.00'de sona erdiği varsayılacak ve tüm poliçeler düzenlendiği gün ile bitiş günü için *yarım gün* olarak dikkate alınacaktır.

Diğer taraftan, kazanılmamış primler karşılığına paralel olarak araçlara ödenen komisyonlar ile reasürörlerden alınan komisyonların ertelemeinde de yukarıda belirtilen şekilde yürürlükte kalan sürelerin dikkate alınarak hesaplanması gerekmektedir.

b- 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun 16'ncı maddesinin ikinci fıkrasında gerek Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmeliğin 5'inci maddesinin dördüncü fıkrasında, kazanılmamış primler karşılığının yürürlükte bulunan yıllık hayat sigortalı ile süresi bir yılı aşan birikim priminin de alındığı hayat sigortalılarında yazılan brüt primlerden varsa birikime ayrılan kısım düşüldükten sonra kalan tutarın takip eden dönem veya dönemlere sarkan kısmından oluşacağı ifade edilmektedir.

2008/24 sayılı Sektör Duyurusunda, Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmeliğin 5'inci maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği üzere; şirketler matematik karşılık ayrılan sigorta sözleşmeleri hariç diğer sözleşmeler için kazanılmamış primler karşılığı ayırmak zorundadır. Bu kapsamda, aktüeryal matematik karşılık ayrılan poliçeler için KPK ile ilgili hesaplamalar yapılmayacaktır." ifadesi yer almakla beraber, birikim priminin de alındığı hayat sigortalılarında yazılan brüt primlerden varsa birikime ayrılan kısım düşüldükten sonra kalan tutarın takip eden dönem veya dönemlere sarkan kısmı için kazanılmamış primler karşılığı ayrılması gerekmektedir.

2- Asistans Hizmetleri

Uygulamada asistans hizmetleri olarak adlandırılan ve şirketlerin büyük bir kısmının sigorta teminatları ile birlikte çekici temini etme, hastalık veya yaralanma halinde ambulans temini ve tıbbi danışmanlık ya da anahtar kaybedilmesi veya içeride unutulması halinde çilingir gönderme gibi hizmetler için sigortalılardan prim, ücret talep edilmekte ya da bu hizmetler ücretsiz olarak poliçe teminatına ilave etmektedirler.

Bundan böyle, asistans hizmetleri karşılığında ayrı bir prim alınması ve bunun poliçede ayrı olarak belirtilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, sigortalıdan alınan primlerin ilgili bransa ait brüt yazılan primler içerisinde gösterilmesi ve verilen hizmetler karşılığında ücretin hizmet satın alınan ilgili asistans hizmeti veren şirkete ödenmesi ile ilgili giderlerin ödenen tazminatlar içerisinde gösterilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan, asistans hizmetleri için verilen teminatların risk ve reasürans devri kapsamında asistans şirketlerine devredilmemesi ve bu şirketlere olay başına ödeme yapılması gerekmektedir. Ancak, asistans hizmetine ilişkin verilen teminatın bir başka reasüröre devredilmesi de mümkündür.

Bu durumda alınan primler için kazanılmamış primler karşılığı ayrılması gerekmektedir. Ancak, alınan hizmet karşılığında asistans şirketlerine yapılan ödemelerle ilgili herhangi bir prim devri ve dolayısıyla kazanılmamış primler karşılığı hesaplaması yapılmayacaktır. Ancak, risklerin asistans şirketi yerine bir başka reasüröre devredilmesi durumunda buna ilişkin kazanılmamış primler karşılığı hesaplaması da yapılacaktır.

3- Muallak Tazminatlar Karşılığı ve Rücu Gelirlerinin Muhasebeleştirilmesi

a- Rücu gelirlerinin içerisinde, rizikonun gerçekleşmesinde kusuru olan taraftan icra yoluyla tahsil edilen faiz gelirleri ile birlikte dava masrafları ve vekalet ücretleri de yer almaktadır. Bu itibarla; bu tahsilatlar için yapılan tüm giderlerin o bransa ait ödenmiş tazminatlara dahil edilmiş olması kaydıyla, rücu gelirleri ile birlikte tahsil edilen faiz gelirleri ve bu alacağın tahsili için katlanılan dava masrafları ile vekalet ücretlerinin ilgili brans altında dikkate alınması gerekmektedir.

b- Dönem içerisinde ihbar edilmiş olmakla birlikte, dönem sonu muallak tazminatlara konu olmayan ancak bir sonraki yıl yeniden işlem gören tazminatların da IBNR tazminatları olarak kabul edilmesi gerektiği Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmeliğinin 7'nci maddesinin 4 üncü fıkrasında yer almaktadır. Ancak, "bir sonraki yıl" ibaresinden izleyen tüm yılların anlaşılması gerekmektedir.

c- Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Karşılıklarının Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmeliğinin 7'nci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında, IBNR hesaplamasının net ya da brüt olarak hesaplanacağına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, gerek Aktüeryal Zincirleme Merdiven Metodu ve gerekse Muallak Tazminat Karşılığı Yeterlilik Tablosu hem net hem de brüt tutarlar üzerinden hesaplanmakta olduğundan, IBNR hesaplamaları da hem brüt hem de net üzerinden yapılmalıdır.

d- Aktüeryal Zincirleme Merdiven Metodunun uygulanması sırasında ödenen tazminat tutarları; rücu, sovtaj ve benzeri gelir kalemleri tenzil edilmiş olarak dikkate alınmaktadır. Ancak; rücu, sovtaj ve benzeri kalemlerin ödenen tazminatlardan düşülmesi sırasında tahsil edilen dönem dikkate alınmayacak, rücu gelirine esas tazminat ödemesinin yapıldığı dönem dikkate alınacaktır. Tazminatın sigortalıya taksitle ödenmesi halinde, yapılan tahsilat tutarının oransal olarak ödenen tazminat tutarından indirilmesi gerekecektir.

e- 2008/24 sayılı sektör duyurusunun rücu, sovtaj ve benzeri gelirlerin hesaplanmasına ilişkin 1.7.1 numaralı açıklamasında verilen örnekte yer alan muallak tazminat tutarlarının mükerrer olarak hesaplama dahil edilmesinin engellenmesini teminen sadece ilgili dönemde açılan muallak tazminat dosyaları tutarı dikkate alınacaktır. Örneğin M1: Mart 03 tarihinde açılan muallak dosyalarına ilişkin tutarları ifade ederken, aynı dosyalar takip eden dönemlerde de muallak olarak bulunsa dahi M2 hesaplamasına dahil edilmeyecektir. Ancak, M1: Mart 03 tarihinde açılan muallak tazminat dosyaları takip eden dönemlerde de revize edilerek veya

ayrılan muallak tazminat dosyası işlemiden kaldırılmış ise kayıtlardaki son muallak tutarı esas alınarak ilk ihbar dönemine ait güncel muallak tazminat tutarları hesaplanır.

f- Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerin Teknik Karşılıkları Yönetmeliğinin 7'nci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen IBNR hesaplaması sırasında, IBNR hesaplamasına konu hasar dosyaları ile ilgili olarak, söz konusu tazminat taleplerinin ihbar tarihinden cari dönem bilanço tarihine kadar olan süredeki tüm gelişmeler dikkate alınarak bulunacak gerçekleşmiş tazminat miktarının esas alınması gerekmektedir.

4- Devam eden riskler karşılığı

Devam eden riskler karşılığının hesabı sırasında beklenen hasar/prim oranı hesaplanırken dönem muallak tazminat karşılığını oluşturan tüm bileşenlerin(tahakkuk eden, raporlanmamış, tüm giderler, muallak tazminat yeterlilik farkı ve AZMM farkı) dikkate alınması ve nihai muallak tazminatların hesaplamaya dahil edilmesi gerekmektedir.

5- Dengeleme Karşılığı

Bilindiği üzere, dengeleme karşılığı, takip eden dönemlerde meydana gelebilecek tazminat oranlarındaki dalgalanmaları dengelemek ve katastrofik riskleri karşılamak üzere kredi ve tüm branşlarda verilen ihtiyari deprem teminatları için her bir yıla tekabül eden net primlerin %12'si oranında ayrılmaktadır. Bununla birlikte, şirketler deprem dolayısıyla meydana gelebilecek ölüm ve maluliyet, hayat ve kaza branşlarında deprem ek teminat verdikleri tarifeler için de dengeleme karşılığı ayıracaklardır. Bu karşılığın hesabı sırasında istatistiki çalışmalar yapılarak, deprem dolayısıyla karşılaşılabilecek ölüm ve maluliyet risklerinin hesaplanması ve buna göre dengeleme karşılığı hesabında esas alınacak primlerin tespit edilmesi gerekmektedir.

6- Aracılara Ödenen Komisyonların Ertelenmesi

Bilindiği üzere, Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Bu Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara İlişkin Yönetmeliğin 5'inci maddesinin beşinci fıkrasında, aracılara ödenen komisyonların, reasüröre devredilen primler nedeniyle alınan komisyonların, üretim gider payları ile bölüşmesiz reasürans anlaşmaları için ödenen tutarların gelecek dönem veya dönemlere isabet eden kısmının ertelenmiş gelirler ve ertelenmiş giderler hesapları altında muhasebeleştirilebileceği düzenlenmiştir. Ancak, aynı madde ile, her ne ad altında olursa olsun, poliçeye bağlı olarak verilmeyen teşvik, karlılık ve benzeri komisyonların ertelenmiş gelir ve gider hesaplamalarında dikkate alınmayacağı belirtilmiştir.

Diğer taraftan, şirketler tarafından aracılık faaliyeti için asgari bir komisyon oranı belirlenebilmekte ve aylık üretim miktarına bağlı olarak ay sonunda ilave komisyondan ödemesi yapılabilmektedir. Bu durumda üretime bağlı olarak ay sonlarında yapılan komisyon ödemelerinin şirketler tarafından poliçelere oransal olarak dağıtılması gerekmektedir. Ancak, poliçelere dağıtılmaksızın tek bir kayıt ile toplu olarak muhasebeleştirilen komisyon ödemeleri hiç bir ertelenmiş gider ve gelir hesaplarında dikkate alınmayacaktır.

7- DASK ve TARSİM'e Devredilen Primler ve Alınan Komisyonlar

Bilindiği üzere DASK ve TARSİM ile ilgili olarak üretilen prim üretimleri sigorta şirketlerinin prim üretimleri olarak dikkate alınmakta ve ilgili branşın altında muhasebeleştirilmektedir. Bu itibarla bu prim üretimlerine ilişkin tüm işlemler diğer prim üretimlerinden herhangi bir fark olmaksızın yürütülecektir. Örneğin 701 Yangın branşı ile ilgili tüm muhasebeleştirme işlemleri 703 Zorunlu Deprem Branşı ile ilgili olarak da aynen yapılacaktır.

8- Hayat Sigorta Şirketlerinde Döviz Cinsinden Yatırımlar

Sigorta ve Reasürans şirketleri ile Emeklilik Şirketlerinin Teknik Karşılıklarına ve Karşılıkların Yatırılacağı Varlıklara ilişkin Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde kur riski, şirketlerin döviz yükümlülükleri nedeniyle döviz kurlarında meydana gelebilecek değişiklikler sonucu maruz kalabilecekleri zarar olasılığı olarak ifade edilmiştir. Dolayısıyla, kur riski olmayan şirketler döviz yükümlülüğü olmayan şirketler olarak anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, bahse konu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan “kur riski” olmayan şirketler ifadesinden anlaşılması gereken, döviz yükümlülüğü olmayan şirketlerdir. Bu çerçevede, başta hayat sigorta şirketleri ile emeklilik şirketlerinin yabancı para cinsinden düzenlenmiş poliçeleri için ayrılan matematik karşılıkları içeren aktifte aynı tutarda yatırımları bulunması durumunda bu şirketlerin döviz yükümlülükler bulunması nedeniyle, söz konusu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi yerinde aynı maddenin aynı fıkrasının (ı) bendi ile yine aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan kısıtlar dikkate alınacaktır.

Yine aynı Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde yer alan “döviz cinsinden yatırımlar” ibaresi, gelir getirici bir amacı olup olmadığına bakılmaksızın vadeli ya da vadesiz olarak şirketlerin ellerinde bulunan tüm varlıkları kapsamaktadır.